

Informacja o działalności komitetu problemowego PAN w 2021 r.

Gabinet Prezesa
Polskiej Akademii Nauk
Warszawa

I. Informacje ogólne: KOMITET BADAŃ POLARNYCH PRZY PREZYDIUM PAN

I.1. Skład osobowy i struktura organizacyjna Komitetu:

Skład Prezydium Komitetu Badań Polarnych PAN:

Przewodniczący KBP PAN: prof. dr hab. Piotr GŁOWACKI
Zastępca Przewodniczącego: dr hab. Wojciech MAJEWSKI, prof. IP PAN
Zastępca Przewodniczącego: dr hab. Michał ŁUSZCZUK, prof. UMCS
Sekretarz Naukowy: dr hab. Monika KĘDRA, prof. IO PAN
Członkowie:
prof. dr hab. Jacek JANIA
mgr Agnieszka KRUSZEWSKA

Skład osobowy Komitetu Badań Polarnych PAN:

1. dr hab. Robert BIALIK
2. prof. dr hab. Magdalena BŁAŻEWICZ
3. dr hab. Katarzyna CHWEDORZEWSKA
4. prof. dr hab. Andrzej GAŹDZICKI
5. prof. dr hab. Piotr GŁOWACKI
6. dr hab. Dorota GÓRNIAK
7. prof. dr hab. Aleksander GUTERCH, czł. zwyczajny PAN
8. dr hab. Piotr JADWISZCZAK
9. prof. dr hab. Jacek JANIA
10. dr hab. Monika KĘDRA
11. dr inż. Małgorzata KORCZAK-ABSHIRE
12. prof. dr hab. Andrzej KOSTRZEWSKI
13. mgr Agnieszka KRUSZEWSKA
14. prof. dr hab. Krzysztof KUBIAK
15. prof. dr hab. Marek LEWANDOWSKI
16. dr hab. prof. UŚ Ewa ŁUPIKASZA
17. dr hab. Michał ŁUSZCZUK
18. dr hab. prof. PAN Wojciech MAJEWSKI
19. dr hab. inż. prof. AGH Maciej MANECKI
20. prof. dr hab. Krzysztof MIGAŁA
21. prof. dr hab. Jerzy NAWROCKI
22. prof. dr hab. Maria OLECH
23. dr hab. Piotr OWCZAREK
24. dr hab. inż., kpt. ż. w. Tadeusz PASTUSIAK
25. prof. dr hab. Rajmund PRZYBYŁAK
26. prof. dr hab. Stanisław RAKUSA-SUSZCZEWSKI, czł. koresp. PAN
27. prof. dr hab. Jacek SICIŃSKI
28. dr Agnieszka SKORUPA
29. dr hab. Ireneusz SOBOTA
30. prof. dr hab. Kazimierz STRZAŁKA, czł. koresp. PAN
31. dr hab. Mateusz STRZELECKI
32. dr hab. Anna STYSZYŃSKA

33. dr hab. Waldemar WALCZOWSKI
34. prof. dr hab. Jan Marcin WĘSŁAWSKI
35. dr hab. Katarzyna WOJCZULANIS-JAKUBAS
36. dr hab. Piotr ZAGÓRSKI
37. prof. dr hab. Wiesław ZIAJA
38. prof. dr hab. Zbigniew ZWOLIŃSKI

Członkowie honorowi:

1. mgr Marek KAMIŃSKI
2. mgr Wojciech MOSKAL

Zestawienie liczbowe:

liczba członków ogółem: **40**
członkowie honorowi: **2**

w tym członkowie PAN:

członkowie rzeczywiści PAN: **1**
członkowie korespondenci PAN: **2**

zatrudnionych w (jako głównym miejscu pracy):

członkowie:

jednostkach PAN: **10**
szkołach wyższych: **26**
instytutach badawczych¹: **1**
pozostałych²: **2**

członkowie honorowi:

jednostkach PAN: **1**
szkołach wyższych: **0**
instytutach badawczych: **0**
pozostałych: **1**

Komisje lub zespoły (nazwy, przewodniczący); udział w ich składzie osób niebędących członkami Komitetu.

1) Zespół Klimatologii i Kriologii Polarnej oraz ds. współpracy z International Permafrost Association (IPA) - prof. dr hab. Rajmund Przybylak

udział w składzie osób niebędących członkami Komitetu: **7**

2) Zespół ds. współpracy z International Arctic Science Committee (IASC) - dr hab. Michał Łuszczuk

udział w składzie osób niebędących członkami Komitetu: **4**

3) Zespół ds. współpracy z Scientific Committee on Antarctic Research (SCAR) - dr hab. Robert Bialik

udział w składzie osób niebędących członkami Komitetu: **6**

4) Zespół ds. współpracy z Council of Managers of National Antarctic Programs (COMNAP) - Agnieszka Kruszewska

udział w składzie osób niebędących członkami Komitetu: **2**

5) Zespół ds. współpracy z Forum of Arctic Research Operators (FARO) oraz Svalbard Science Forum - prof. dr hab. Piotr Głowacki

udział w składzie osób niebędących członkami Komitetu: **3**

6) Zespół ds. wydawnictw i dokumentacji historycznej - prof. dr hab. Agata Olech

udział w składzie osób niebędących członkami Komitetu: **1**

7) Rada Redakcyjna kwartalnika Polish Polar Research- prof. dr hab. Jan Marcin Węśławski

udział w składzie osób niebędących członkami Komitetu: **20**

---

¹ instytuty badawcze w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych

² w tym 2 osoby – emeryt instytutu PAN, emeryt szkoły wyższej

I.2. Zakres działania Komitetu.

Nadrzędnym celem działań Komitetu Badań Polarnych była konsolidacja i koordynacja działań środowiska naukowego badaczy polarnych w Polsce oraz stymulowanie badań naukowych ze szczególnym uwzględnieniem dużych programów i projektów międzynarodowych.

W związku z tym w 2021 r. realizowano najważniejsze zadania Komitetu:

- stymulowanie znaczącego udziału Polski w strategicznych światowych programach naukowych w Arktyce i Antarktyce (SCAR Priorities, IASC Strategic Plan 2018-2023), poprzez ścisłe kontakty oraz współpracę z międzynarodowymi organizacjami i sieciami polarnymi, a zwłaszcza na forum Arctic Science Ministerial oraz w ramach EU-PolarNet;
- Udział w pracach związanych z wdrożeniem Polskiej Polityki Polarnej uchwalonej przez Radę Ministrów RP 11.09.2020 r.
- działania na rzecz dalszej konsolidacji środowiska badaczy polarnych, m.in. w celu przygotowania innowacyjnych projektów badawczych w skali międzynarodowej oraz utrzymania na Polskiej Mapie Drogowej Infrastruktur Badawczych Polskiego Multidyscyplinarnego Laboratorium Badań Polarnych (PolarPOL);
- wzmożenie upowszechniania wyników badań polarnych dla zrozumienia globalnych skutków zmian klimatu m.in. przez wspieranie inicjatywy utworzenia muzeum polarnego w Polsce, które rozpoczęło swoją działalność w Puławach w 2021 roku;
- stymulowanie współpracy pomiędzy uczelniami i instytutami PAN, bądź innymi jednostkami naukowymi oraz gospodarką, włączając w to służenie wiedzą ekspercką agendum rządowym RP oraz sektorowi gospodarczemu;
- wydawanie czasopisma o zasięgu międzynarodowym (kwartalnika) *Polish Polar Research*;
- popularyzacja w społeczeństwie wyników badań polarnych, zwłaszcza mających odniesienie globalne;
- inicjowanie interdyscyplinarnych projektów badawczych krajowych i zagranicznych z odpowiednio silnym udziałem polskich zespołów naukowych – współpraca z Międzynarodową Środowiskową Szkołą Doktorską przy Centrum Studiów Polarnych;
- patronat naukowy oraz pomoc w rozwoju polskiej infrastruktury badawczej w arktycznych i antarktycznych obszarach polarnych w odniesieniu do polskich stacji naukowych oraz statków badawczych;
- wspieranie rozwoju naukowego młodych badaczy przez włączanie ich do działań Komitetu, oraz patronat naukowy i wsparcie organizacji APECS Polska (Association of Polar Early Career Scientists);
- wspieranie inicjatyw informujących społeczeństwo o osiągnięciach i planach polskich badaczy z zakresu nauk polarnych, w tym aktualizacja i rozbudowa strony internetowej KBP PAN i udział nauk polarnych w wydarzeniach popularyzujących naukę, w tym w nowo otwartym Muzeum Badań Polarnych w Puławach.

I.3. Dane adresowe do korespondencji: adres pocztowy, adresy elektroniczne, telefon do kontaktów.

ul. Księcia Janusza 64,
01-452 Warszawa
tel.: 0-22 6915687
e-mail: kbp@igf.edu.pl

II. Zebrania Komitetu

II.1. Zebrania plenarne (data, najważniejsze omawiane problemy).

II.1.1. Posiedzenia plenarne Komitetu

Posiedzenie Komitetu Badań Polarnych PAN, czwarte w nowej kadencji, w związku z sytuacją pandemiczną odbyło się w trybie hybrydowym, online, na platformie Zoom oraz stacjonarnie w Pałacu Kultury i Nauki w Warszawie w dniu 1 grudnia 2021 r.

Wzięło w nim udział 25 członków KBP PAN oraz przedstawiciele Ministerstw: pan Tomasz Jałukowicz (Ministerstwo Edukacji i Nauki), pani Agnieszka Sosnowska (Ministerstwo Klimatu i Środowiska), pani Monika Lesz (Ministerstwo Klimatu i Środowiska) oraz pan Andrzej Misztal (Ministerstwo Spraw Zagranicznych). W spotkaniu udział wzięli również dr hab. Mariusz Grabiec, dziekan Międzynarodowej Środowiskowej Szkoły Doktorskiej przy Centrum Studiów Polarnych, oraz dr inż. Benedykt Hac – Przewodniczący Zespołu Ministra ds. Budowy statków Badawczych.

Obrady otworzył Przewodniczący KBP PAN, prof. Piotr Głowacki.

Przyjęto protokół z ostatniego posiedzenia.

Głos zabrali przedstawiciele Ministerstw:

- Pan Andrzej Misztal (Ministerstwo Spraw Zagranicznych) poinformował o finalizacji prac nad zarządzeniem Prezesa Rady Ministrów w sprawie powołania Zespołu ds. Polskiej Polityki Polarnej Państwa. Zespół będzie międzyresortowy, do zespołu na pełnych prawach członkostwa udało się włączyć Przewodniczącego KBP PAN i przedstawicieli instytutów: IBB PAN, IGF PAN, IO PAN oraz Polskiego Konsorcjum Polarnego. Będzie możliwość dopraszania innych ekspertów od badań polarnych na zasadzie głosu doradczego. Po oficjalnym zatwierdzeniu Zespołu na pierwszym posiedzeniu powinno się odbyć m. in. powołanie członków dwóch grup roboczych – ds. Arktyki i ds. Antarktyki. Pan Andrzej Misztal podziękował za współpracę i zaangażowanie panu Tomaszowi Jałukowiczowi.
- Pan Tomasz Jałukowicz powiedział, że udało się sfinalizować udział Ministra P. Czarnka, reprezentowanego przez Ambasadora, w Arctic Ministerial 3 (maj 2021, Tokio). Poinformował o współpracy z dr inż. Benedykt Hecem w ramach prac zespołu działającego na rzecz pozyskania statku badawczego. Powstał raport, który przedłożono Ministrowi. Pan Jałukowicz wzięł udział w EU Arctic Forum w Brukseli.
- Pani Monika Lesz zabrała głos w sprawie zakupu statku badawczego.
- Przewodniczący KBP PAN podziękował przedstawicielom Ministerstw za ścisłą współpracę i podkreślił, iż pod tym względem Komitet należy do wyjątków i w pełni realizuje funkcję komitetu eksperckiego.
- Dr hab. Michał Łuszczuk zapytał pana Tomasza Jałukowicza o inicjatywę Arctic Science Founders Forum, byt, który był pomyślany jako forma porozumienia instytucji finansujących badania w Arktyce. Według przedstawiciela MEiN inicjatywa nie jest kontynuowana.

W części dotyczącej inicjatyw podjętych przez członków Prezydium KBP PAN:

- Przewodniczący Komitetu prof. Piotr Głowacki poinformował, że w listopadzie odbyło się posiedzenie Przewodniczących Komitetów PAN, gdzie poruszono kwestię ocena komitetów po dwóch latach działalności.
- Przewodniczący poinformował, że kilkoro Członków KBP nie wzięło udziału ani razu w posiedzeniu Komitetu. Upowiedział, iż w przyszłości będzie można na bieżąco (bez czekania na nową kadencję) zmieniać skład osobowy Komitetu, a dwie nieobecności na posiedzeniach będą dyskwalifikowały daną osobę.

W dalszej części Przewodniczący poinformował, że Norwegia planuje wprowadzić akt ograniczający działania na Svalbardzie, nie tylko w zakresie turystyki (jak dotąd), ale również w prowadzeniu badań

naukowych, w celu ochrony przyrody. W nowym akcie turystyka i nauka zostaną objęte nowymi uregulowaniami i wymogami formalnymi. Przewodniczący uważa, że należy dać wyraźny głos sprzeciwu takim rozwiązaniom – obecnie projekt jest skierowany do konsultacji społecznych. Pan Andrzej Misztal zaproponował, aby w ten temat wprowadzić szerzej Panią Ambasador w Oslo, np. podczas telekonferencji. Ustalono, że telekonferencja powinna się odbyć w lutym 2022 r., ponieważ Norwegowie mają termin na zgłaszanie uwag do 23 lutego 2022 r.

Następnie Dyrektorka Agnieszka Kruszewska poinformowała, że Warszawa będzie gościła COMNAP Annual General Meeting (AGM) XXXIII w 2022 r. Podjęte są już działania mające doprowadzić do organizacji tego ogromnego przedsięwzięcia. Na początku przyszłego roku Dyrektorka Kruszewska zgłosi do obecnych na Posiedzeniu przedstawicieli ministerstw prośbę o objęcie przedsięwzięcia wsparciem finansowym i/lub patronatem.

Następnie omówiono aktywność zespołów problemowych i aktywność w ramach organizacji międzynarodowych:

Przewodniczący poinformował, że strona KBP PAN powinna mieć nową zakładkę dla mediów i społeczności, w niej należy umieścić informacje od prof. Agaty Olech (zakładka będzie funkcjonowała za ok. 2 miesiące).

Następnie głos zabrali głos:

- Dr inż. Benedykt Hac poinformował o działaniach Zespołu ds. Budowy Statków Badawczych, którego pracami prelegent kierował. Powstał raport, który przedstawiono Ministerstwu Edukacji i Nauki, w którym zawarto rekomendacje odnośnie zakupu statku pełnomorskiego. Dokonano m. in. analizy używanych statków, z których wybrano trzy. Większość członków zespołu zgodziła się, że jednostka Ocean Geograph spełnia najlepiej wymogi stawiane przez Zespół. Po ostatnich rozmowach z p. Dyrektorem Rybakim z MEiN, otrzymaliśmy wstępną akceptację rekomendacji zespołu i w chwili obecnej trwają procedury związane z pełną analizą i wdrożeniem ustaleń Zespołu w życie.
- Dyrektorka Agnieszka Kruszewska, członkini ww. Zespołu uzupełniła, że w maju 3 resorty – Ministerstwo Klimatu i Środowiska, Ministerstwo Infrastruktury i Ministerstwo Edukacji i Nauki, podpisały list intencyjny, w którym zaznaczano wsparcie dla inicjatywy zakupu statku badawczego, który obsługiwałby stacje polarne w Arktyce i Antarktyce; w liście intencyjnym znalazła się informacja, że inicjatorami dla podpisania listu intencyjnego były placówki: IO PAN, IGF PAN, PIG, Akademia Morska w Szczecinie, IBB PAN.

W dalszej części dotyczącej odbytych Konferencji:

- Prof. Rajmund Przybylak sprawozdał przebieg 3rd INTERNATIONAL CONFERENCE POLAR CLIMATE AND ENVIRONMENTAL CHANGE IN THE LAST MILLENNIUM (30.08-1.09 2021, Toruń). Celem konferencji była prezentacja dotychczasowego stanu wiedzy na temat zmiany klimatu i środowiska w obszarach polarnych w ostatnim tysiącleciu. Przedstawiono dotychczasowe osiągnięcia nauki w zakresie klimatologii historycznej obszarów polarnych na podstawie obserwacji i pomiarów meteorologicznych, historycznych, dendrochronologicznych, paleolimnologicznych, geofizycznych, geomorfologicznych i innych. Szczegółowa tematyka konferencji obejmowała m.in.: źródła informacji paleoklimatycznych, metody badawcze zmian klimatu w czasach historycznych, klimat obszarów polarnych w ostatnim 1000-leciu i jego zmienność, przyczyny i skutki zmian klimatu w czasach historycznych, scenariusze zmiany klimatu w obszarach polarnych w XXI wieku.
- Dr hab. Ireneusz Sobota sprawozdał przebieg XXXVIII Międzynarodowego Sympozjum Polarnego (18-20.11.2021, Toruń); zostały zaprezentowane najnowsze wyniki badań prowadzonych przez naukowców z Polski i zagranicy, głównie w dyscyplinie naukowej reprezentowanej przez Komitet. Na uwagę zasługuje duży udział młodych naukowców, w tym doktorantów i studentów.
- W zastępstwie za nieobecnego z powodu choroby dr Andrzeja Piotrowskiego, Przewodniczący Komitetu prof. Piotr Głowacki, poinformował o powołaniu Muzeum Polarnego oraz Dyrektora

Muzeum w osobie dr Andrzeja Piotrowskiego (na okres 3 lat). Poinformował też o potrzebie wypracowania przez Komitet rekomendacji czterech osób na kandydatów do Rady Naukowej Muzeum. W trybie roboczym zaproponowano następujące kandydatury: Dr hab. Jerzy Giżejowski, dr hab. Piotra Zagórski, prof. Agata Olech, dr Krzysztof Rymer i Dagmara Bożek. Po posiedzeniu Członkowie KBP będą mogli zgłaszać nowe kandydatury, a następnie zostanie przeprowadzone tajne głosowanie.

- Prof. Jerzy Nawrocki zaapelował o uzupełnianie zbiorów Muzeum, a Dyrektor Agnieszka Kruszewska zapewniła, że zbiory zgromadzone w budynku przy ul. Ustrzyckiej zostały zabezpieczone, a decyzje o przekazaniu części z nich do Muzeum zapadną w porozumieniu z prof. Stanisławem Rakusa-Suszczewskim.
- Dr hab. Wojciech Majewski, redaktor naczelny PPRes, omówił sprawy wydawnicze. W roku sprawozdawczym redakcja przeszła na nowy, internetowy system redakcyjny. Wszystkie zaakceptowane artykuły wraz z doi dostępne są na stronie PPRes w formule ahead of print. Wszystkie roczniki PPRes począwszy od nr. 1/1980 są dostępne w on-line na platformie Czasopisma PAN, strona <http://journals.pan.pl/ppr/>. Kwartalnik jest rejestrowany w międzynarodowych bazach: Science Citation Index Expanded, Journal Citation Reports/Science Edition, AGRICOLA, Biological Abstract, BIOSIS Previews, Cold Regions Bibliography, Current Antarctic Literature, EBSCO, Geological Abstracts, Polish Scientific Journals Contents-Agricultural and Biological, Sciences, Quarterly Review i Zoological Record. Według Journal Citation Reports/Science, Impact Factor PPRes za 2021 r. wyniósł 1,308. Punktacja MEiN – 70 pkt.
- Dr hab. Mariusz Grabiec, Dziekan Międzynarodowej Środowiskowej Szkoły Doktorskiej przy Centrum Studiów Polarnych w Uniwersytecie Śląskim, sprawozdał z ostatniego roku akademickiego 2020/2021. Szczegółowe informacje znajdują się na stronie <https://www.mssd.us.edu.pl>
- Dyrektor Agnieszka Kruszewska poinformowała, że dr Dariusz Puczko pełni funkcję Project Menager projektu dotyczącego przebudowy Polskiej Stacji Antarktycznej im. Henryka Arctowskiego. Z 88 mln zł dotacji wykorzystano 22 mln zł. Wybudowano już dwie hale magazynowe, w tym sezonie będą kładzione fundamenty i konstrukcja pod budynek główny.

Przewodniczący podziękował zebranych za udział w posiedzeniu i zamknął obrady.

II.2. Posiedzenia prezydium Komitetu

Ze względów organizacyjnych oraz oszczędności środków na podróże służbowe, a także sytuacji związanej z pandemią COVID-19, nie organizowano posiedzeń Prezydium, które (podobnie jak w latach poprzednich) swoje zadania efektywnie realizowało poprzez komunikację pocztą elektroniczną (e-poczta) i telefonicznie.

II.3. Posiedzenia komisji, sekcji, zespołów (liczba, w tym posiedzenia z referatami naukowymi).

Zespoły tematyczne powołane w ramach KBP PAN swą aktywność prowadziły głównie drogą elektroniczną, zaś spotkania ich członków odbywały się przy okazji innych wydarzeń. Opis działalności poszczególnych zespołów przedstawia się następująco:

1. Zespół klimatologii i kriologii polarnej oraz ds. współpracy z International Permafrost Association (IPA) – Przewodniczący prof. dr hab. Rajmund Przybylak

Skład:

Andrzej ARAŻNY, Uniwersytet im. M. Kopernika, Toruń

Mariusz GRABIEC, Uniwersytet Śląski, Sosnowiec

Marek KEJNA, Uniwersytet M. Kopernika, Toruń

Andrzej KOSTRZEWSKI, Uniwersytet im. A. Mickiewicza, Poznań

Ewa ŁUPIKASZA, Uniwersytet Śląski, Sosnowiec

Krzysztof MIGAŁA, Uniwersytet Wrocławski, Wrocław

Tadeusz NIEDŹWIEDŹ, Uniwersytet Śląski, Sosnowiec
Tadeusz PASTUSIAK, Uniwersytet Morski, Gdynia
Tomasz PETELSKI, Instytut Oceanologii PAN, Sopot
Grzegorz RACHLEWICZ, Uniwersytet im. A. Mickiewicza, Poznań
Mateusz STRZELECKI, Uniwersytet Wrocławski, Wrocław
Ireneusz SOBOTA, Uniwersytet M. Kopernika, Toruń
Waldemar WALCZOWSKI, Instytut Oceanologii PAN, Sopot
Joanna WIBIG, Uniwersytet Łódzki, Łódź
Piotr ZAGÓRSKI, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie
Wiesław ZIAJA, Uniwersytet Jagielloński, Kraków
Zbigniew ZWOLIŃSKI, Uniwersytet im. A. Mickiewicza, Poznań

W 2021 r. praca *Zespołu Klimatologii i Kriologii Polarnej oraz ds. współpracy z International Permafrost Association (IPA), KBP PAN* była zogniskowana wokół:

- 1) organizacji *XXX Seminarium Meteorologii i Klimatologii Polarnej*,
- 2) prac organizacyjnych dotyczących planowanych dwóch polarnych konferencji w Toruniu w 2021 r.: *XXIX Sympozjum Polarne* (organizowanego wraz z Klubem Polarnym Polskiego Towarzystwa Geograficznego) i *3rd International Polar Climate and Environmental Change in the Last Millennium*.

Wszystkie te konferencje miały się odbyć w 2020 r. W związku z wybuchem pandemii Covid-19 w Polsce w marcu 2020 r. i jej długim trwaniem, konferencje zostały przeniesione na rok 2021. W 2021 r. udało się je wszystkie zorganizować, jednak w różnych formatach. I tak *XXX Seminarium Meteorologii i Klimatologii Polarnej*, odbyło się w formie zdalnej w Poznaniu w dniu 7.05.2021 r. Natomiast międzynarodowa konferencja *3rd International Polar Climate and Environmental Change in the Last Millennium* odbyła się w Toruniu w sposób hybrydowy w dniach 30.08-1.09.2021 r. Sprawozdanie z tej konferencji zostało opublikowane w Przeglądzie Geofizycznym (Araźny, Przybylak 2021, <https://imgw.pl/badania-nauka/publikacje-ksiazkowe/przeglad-geofizyczny-2021>). Z kolei *XXIX Sympozjum Polarne* odbyło się w sposób tradycyjny także w Toruniu w dniach 17-19 listopad 2021 r. Członkowie *Zespołu Klimatologii i Kriologii Polarnej oraz ds. współpracy z International Permafrost Association (IPA), KBP PAN* w 2020 r. wzięli udział w sposób wirtualny w spotkaniu przy okazji organizacji *XXX Seminarium Meteorologii i Klimatologii Polarnej* w Poznaniu. Wśród wielu poruszonych spraw zdecydowano, iż *XXXI Seminarium* odbędzie się w Toruniu w 2022 r. Wspólnym wysiłkiem członków *Zespołu klimatologii i kriologii polarnej oraz ds. współpracy z International Permafrost Association* przygotowany został raport prezentujący dorobek polskich badań permafrostu w 2020 r., który został opublikowany w wydawnictwie elektronicznym IPA pt. *Country Reports* (<https://www.permafrost.org/ipa-country-reports/>).

2. Zespół ds. współpracy z International Arctic Science Committee (IASC)

- przewodniczący: dr hab. Michał Łuszczuk, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin,
W roku 2021 w skład zespołu wchodził aktualni oraz dotychczasowi delegaci do grup roboczych IASC:
Andrzej ARAŻNY, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Atmosphere Working Group
Barbara BARZYCKA, Uniwersytet Śląski, Cryosphere Working Group
Piotr GŁOWACKI, Instytut Geofizyki PAN
Mariusz GRABIEC, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Cryosphere Working Group
Jacek JANIA, Uniwersytet Śląski w Katowicach
Monika KĘDRA, Instytut Oceanologii PAN, Sopot, Marine Working Group
Ewa ŁUPIKASZA, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Atmosphere Working Group
Krzysztof MIGAŁA, Uniwersytet Wrocławski
Piotr OWCZAREK, Uniwersytet Wrocławski, Terrestrial Working Group
Tadeusz PASTUSIAK, Uniwersytet Morski w Gdyni, International Science Initiative in the Russian Arctic (ISIRA)

Rajmund PRZYBYLAK, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
Agnieszka SKORUPA, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Social & Human Working Group
Ireneusz SOBOTA, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Cryosphere Working Group
Waldemar WALCZOWSKI, Instytut Oceanologii PAN, Sopot, Marine Working Group
Piotr ZAGÓRSKI, Uniwersytet M. Curie-Skłodowskiej w Lublinie
Zbigniew ZWOLIŃSKI, Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu, Terrestrial Working Group
Wiesław ZIAJA, Uniwersytet Jagielloński, Kraków

Część członków Zespołu spotkała się podczas ASSW 2021, wcześniej zaś koordynowała drogą elektroniczną działania związane z wyborem określonych propozycji projektów zgłoszonych do finansowania przez IASC, jako szczególnie istotnych dla polskich badań w Arktyce. Zespół opracował także propozycje działań popularyzujących w Polsce wiedzę nt. IASC, w tym także aktywnie przedstawiał ofertę IASC na stronie KBP PAN.

3. Zespół ds. Współpracy ze SCAR

– Przewodniczący dr hab. Robert Bialik, Instytut Biochemii i Biofizyki PAN w Warszawie

Skład:

Katarzyna BŁACHOWIAK-SAMOŁYK - Instytut Oceanologii PAN

Katarzyna CHWEDORZEWSKA - Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego

Andrzej GAŹDZICKI - Instytut Paleobiologii PAN

Piotr JADWISZCZAK - Instytut Biologii Uniwersytetu w Białymstoku

Anna JAŹDŹEWSKA - Uniwersytet Łódzki

Krzysztof JAŹDŹEWSKI - Uniwersytet Łódzki

Małgorzata KORCZAK-ABSHIRE - Instytut Biochemii i Biofizyki PAN

Piotr KUKLIŃSKI - Instytut Oceanologii PAN

Monika KUSIAK - Instytut Geofizyki PAN

Marek LEWANDOWSKI - Instytut Geofizyki PAN

Wojciech MAJEWSKI - Instytut Paleobiologii PAN

Jerzy NAWROCKI - Uniwersytet M. Curie-Skłodowskiej w Lublinie

Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy

Maria OLECH - Uniwersytet Jagielloński, Kraków,

Michał PĘTLICKI - Centro de Estudios Científicos, Valdivia

Ireneusz SOBOTA - Uniwersytet Mikołaja Kopernika

Zbigniew ZWOLIŃSKI - Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu

Ze względu na trwającą pandemię COVID-19 w roku 2021 zespół nie odbył żadnego posiedzenia. SCAR powołało Strategic Planning Committee - mającą za zadanie wypracowanie rekomendacji na lata 2023-2028 – Robert Bialik został zaproszony do jednej z podkomisji - Administration, Data and Products. Przygotowano roczny raport do SCAR, dostępny na www.SCAR i www.KBP, który ponownie został znacząco zaktualizowany w porównaniu do lat ubiegłych. W raporcie wskazano 3 wyróżniające się publikacje z roku 2020: Piotr Androsiuk (Olsztyn), Maciej Dębski (UW), Jakub Grzesiak (IBB). Dwie osoby Robert Bialik (IBB PAN) i Wojciech Majewski (IPaleo PAN) reprezentowały Polskę na zdalnym posiedzeniu SCAR w dniach 22-25 marca. Ponadto, na zaproszenie Ministerstwa Spraw Zagranicznych dr hab. Robert Bialik pełnił funkcję zastępcy Przewodniczącego Delegacji Polski na coroczne posiedzenie ATCM, które w trybie zdalnym odbyło się w dniach 14-24 lipca. Członkowie zespołu opracowywali publikacje naukowe.

4. Zespół ds. współpracy z Council of Managers of National Antarctic Programs (COMNAP) –

Przewodnicząca Agnieszka Kruszevska, Instytut Biochemii i Biofizyki PAN w Warszawie

Skład:

Robert BIALIK - Instytut Biochemii i Biofizyki PAN

Marek LEWANDOWSKI - Instytut Geofizyki PAN

Dariusz PUCZKO - Instytut Biochemii i Biofizyki PAN

Włodzimierz SIELSKI - Instytut Geofizyki PAN

Agnieszka SKORUPA - Uniwersytet Śląski

W 2021 roku ze względu na sytuację pandemiczną nie odbyło się spotkanie zespołu problemowego COMNAP. Członkowie Rady spotkali się na kilku sesjach on-line, o roboczym charakterze w czerwcu i lipcu 2021 r. Jednocześnie Członkowie zespołu reprezentujący Instytut Geofizyki PAN i Instytut Biochemii i Biofizyki PAN byli w bieżącym kontakcie w sprawie wyprawy antarktycznej do stacji A. Dobrowolskiego, ustalając m. in. kwestie dotyczące komunikacji wspomnianego wydarzenia. Ponadto biorąc pod uwagę specyfikę operacji logistycznych w Antarktyce oraz samej organizacji aktywnie włączyli się w opracowanie założeń oraz podjęcie inicjatywy w rozmowach z administracją rządową na rzecz pozyskania pływającej jednostki naukowo-transportowej, której posiadanie i wykorzystanie znakomicie podniosłoby rangę naszego programu polarnego na forum wspomnianej organizacji.

5. Zespół ds. współpracy z Forum of Arctic Research Operators (FARO) oraz Svalbard Science

Forum - przewodniczący prof. dr hab. Piotr Głowacki, Instytut Geofizyki PAN, Warszawa

Skład:

Monika KĘDRA, Instytut Oceanologii PAN, Sopot

Krzysztof KUBIAK, Uniwersytet Jana Kazimierza w Kielcach

Mateusz STRZELECKI, Uniwersytet Wrocławski

Tadeusz PASTUSIAK, Uniwersytet Morski w Gdyni

Krzysztof RYMER, Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu

Włodzimierz SIELSKI, Instytut Geofizyki PAN, Warszawa

Ireneusz SOBOTA, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

Waldemar WALCZOWSKI, Instytut Oceanologii PAN, Sopot

Marcin WICHOROWSKI, Instytut Oceanologii PAN, Sopot

Zbigniew ZWOLIŃSKI, Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu

W 2021 roku doroczne posiedzenie FARO odbyło się w formie on-line 19 marca, w trakcie którego Prof. Głowacki przedstawił raport z polskiej aktywności w Arktyce w roku 2020. Na posiedzeniu tym przedstawiono wyniki ewaluacji aktywności tej organizacji za ostatnie lata. 23 marca 2021 r. w czasie Arctic Science Summit Week zorganizowano warsztaty na temat międzynarodowego dostępu do infrastruktury badawczej w Arktyce za pomocą INTERACT, ARICE i APECS. Uczestniczyło w nich kilku przedstawicieli z polskich instytucji naukowych prowadzących badania w Arktyce.

Svalbard Science Forum - w roku 2021 odbyły się dwa posiedzenia tej organizacji: wiosenne 26 kwietnia, w formie on-line, gdzie prof. Głowacki przedstawił raport za rok 2020 i plany działań polskich grup naukowych w roku 2021; oraz posiedzenie jesienne, 1-5 października w Ny-Ålesund. Na tym posiedzeniu zdecydowano o zwiększeniu finansowania i limitów dla projektów dla młodych naukowców i doktorantów Arctic Field Grant do 100 tys. NOK z alokacją 4 mln NOK i terminem naboru 24 listopada 2021 oraz projektów Svalbard Strategic Grant (dla wzmocnienia współpracy międzynarodowej) do 500 tys. NOK z alokacją również 5,5 mln NOK i terminem naboru do 16 marca 2022.

6. Zespół ds. wydawnictw i dokumentacji historycznej

– Przewodnicząca prof. dr hab. Agata Olech, Uniwersytet Jagielloński, Kraków

Skład:

Piotr GŁOWACKI – Instytut Geofizyki PAN

Jacek JANIA – Uniwersytet Śląski

Marek LEWANDOWSKI – Instytut Geofizyki PAN

Michał ŁUSZCZUK – Uniwersytet Marii Curie Skłodowskiej

Wojciech MAJEWSKI – Instytut Paleobiologii PAN

Maciej MANECKI – Akademia Górniczo-Hutnicza

Krzysztof MIGAŁA – Uniwersytet Wrocławski

Maria OLECH – Uniwersytet Jagielloński

Andrzej PIOTROWSKI - Prowadzący Projekt Organizacji Muzeum Badań Polarnych z Puławach z ramienia Fundacji „Zupełnie Inny Świat”

Rajmund PRZYBYŁAK – Uniwersytet Mikołaja Kopernika

Jan Marcin WĘSŁAWSKI – Instytut Oceanologii PAN

Prace koncentrowały się głównie na zbieraniu i opracowywaniu materiałów dokumentujących aktualną i historyczną aktywność w obszarach polarnych. Po przerwie spowodowanej pandemią i 2-krotnym przesunięciem terminu sympozjum polarnego, ukazał się kolejny (nr 23-25, 2021 r) zeszyt Biuletynu Polarnego, który dostali uczestnicy Sympozjum w Toruniu.

Do Biuletynu Polarnego dołączona jest płyta CD zawierająca galerię zdjęć dotyczących przyrody i krajobrazów polarnych, wypraw i polskich badań polarnych terenowych i laboratoryjnych.

Latem b.r. otwarte zostało i rozpoczęło działalność Muzeum Badań Polarnych w Puławach. Ma ono przede wszystkim charakter edukacyjny.

Od 15.09.2021 r. czynna jest wystawa pt.: Badania polarne Uniwersytetu Jagiellońskiego. Ekspozycja mieści się w budynku Centrum Edukacji Przyrodniczej UJ w Krakowie i będzie otwarta do końca lutego 2022 r.

Kontynuowano działalność popularyzatorską dotyczącą tematyki polarnej, prowadzoną w szkołach, uniwersytetach trzeciego wieku, w radiu i TV.

III. Konferencje (debaty, dyskusje, inne formy spotkań naukowych)

III.1 Konferencje naukowe zorganizowane/ współorganizowane przez Komitet lub organizowane pod patronatem Komitetu:

Liczba ogółem w tym: 2

Konferencje w związku z epidemią zostały przełożone na 2021 r.

Nazwa konferencji	Organizator,	Rodzaj konferencji		Liczba uczestników		Liczba Wystąpień	Dofinans. DUN (w zł)
		data, miejsce	współorganizatorzy, patronat	krajowa	mn.		
XXXVIII Międzynarodowe Sympozjum Polarne, 18-20.11.2021, Toruń	Wydział Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, Centrum Badań Polarnych UMK, Komitetem Badań Polarnych PAN, Polskie Konsorcjum Polarne, Klub Polarny PTG, Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Prezydent Miasta Torunia – Michał Zaleski		X	128	7	85	10 800
			X	44	18	24	2500
3rd INTERNATIONAL CONFERENCE POLAR CLIMATE AND ENVIRONMENTAL CHANGE IN THE LAST MILLENNIUM (Toruń, 30 VIII-1 IX 2021)	Katedra Meteorologii i Klimatologii UMK w Toruniu, Centrum Badań Zmian Klimatu UMK, International Arctic Science Committee (IASC), Komitet Badań Polarnych PAN i Oddział Pomorski Polskiego Towarzystwa Geofizycznego Patronat: Rektor Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, Prezydent Miasta Torunia, Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego oraz Wojewoda Kujawsko-Pomorski.						

W tabeli: liczba wystąpień – łączna liczba wszystkich rodzajów wystąpień konferencyjnych

III.2 Omówienie wyników konferencji z punktu widzenia jej znaczenia dla reprezentowanej przez Komitet dyscypliny naukowej.

Sympozjum Polarne jest to cykliczna, odbywająca się co dwa lata, prestiżowa konferencja naukowa o szeroko pojętej tematyce polarnej. Od wielu lat cieszy się ona dużym zainteresowaniem naukowców z Polski i ze świata. W trakcie 38. Międzynarodowego Sympozjum Polarne zostały zaprezentowane najnowsze wyniki badań prowadzonych przez naukowców z Polski i zagranicy, głównie w dyscyplinie naukowej reprezentowanej przez Komitet. Na uwagę zasługuje duży udział młodych naukowców, w tym doktorantów i studentów.

W trakcie konferencji zostały również zaprezentowane wykłady zaproszone gości z Polski i zagranicy: Kristaps Lamsters (Co-authors: Jānis Karušs, Ireneusz Sobota, Pēteris Džeriņš, Jurijs Ješkins) *Thermal structure and subglacial topography of small High Arctic glaciers: Waldemarbreen and Irenebreen, Svalbard*; Kuo-Chen Hao (Co-authors: Zhuo-Kang Guan, Sławomir Jacek Giletycz, Ireneusz Sobota) *Preliminary results of the icequakes characteristics of Aavatsmarkbreen and Waldemarbreen from the fieldtrip to NCU Polar station (September 2021)*; Florian Tolle (Co-authors: Eric Bernard, Jean-Michel Friedt, Alexander Prokop, Erik Kuschel, Christian Zangerl, Christelle Marlin, Sophie, Schiavone, Songtao Ai, Agnès Baltzer, Marine Bourriquen, Madeleine Griselin) *Svalbard cryosphere contemporary evolutions - The canary in a warming Arctic coal mine*; Michał Węgrzyn *Tracking pollutions with cryptogamic bioindicators on Kaffiøyra Plain*; Edyta Łokas (Co-authors: Agata Zaborska, Piotr Zagórski, Ireneusz Sobota, Shiv Mohan Singh, Wiesław Ziaja, Paweł Gaca) *Ecological consequences of Arctic glaciers melting*.

Należy podkreślić, że Sympozjum jest okazją do wymiany doświadczeń, dyskusji i integracji przedstawicieli różnych dyscyplin naukowych, realizujących badania zarówno w Arktyce i Antarktyce, jak i innych regionach świata.

3rd INTERNATIONAL CONFERENCE POLAR CLIMATE AND ENVIRONMENTAL CHANGE IN THE LAST MILLENNIUM (Toruń, 30 VIII-1 IX 2021) - Celem konferencji była prezentacja dotychczasowego stanu wiedzy na temat zmiany klimatu i środowiska w obszarach polarnych w ostatnim tysiącleciu. Przedstawiono dotychczasowe osiągnięcia nauki w zakresie klimatologii historycznej obszarów polarnych na podstawie obserwacji i pomiarów meteorologicznych, historycznych, dendrochronologicznych, paleolimnologicznych, geofizycznych, geomorfologicznych i innych. Szczegółowa tematyka konferencji obejmowała m.in.: źródła informacji paleoklimatycznych, metody badawcze zmian klimatu w czasach historycznych, klimat obszarów polarnych w ostatnim 1000-leciu i jego zmienność, przyczyny i skutki zmian klimatu w czasach historycznych, scenariusze zmiany klimatu w obszarach polarnych w XXI wieku.

W dyskusji podsumowującej konferencję wskazano m.in. na konieczność zwiększenia interdyscyplinarności badań w obszarach polarnych poprzez zaproszenie do współpracy badaczy z innych dziedzin nauki. W obliczu znacznych zmian globalnych, obserwowanych szczególnie silnie w Arktyce stwierdzono, iż jeszcze bardziej należałoby zintensyfikować badania w tym regionie. Organizatorzy konferencji i uczestnicy zgodnie stwierdzili, że w zakresie problematyki polarnej istnieje szereg zagadnień dyskusyjnych, a zmiany klimatyczne w polarnych ekosystemach powodują występowanie różnych zagrożeń dla środowiska. Uczestnicy poparli też ideę kontynuacji organizacji konferencji Polar Climate and Environmental Change in the Last Millennium w cyklu 5-letnim.

IV. Inne formy działalności upowszechniającej i promującej naukę (opis)

(audycje i programy w radiu i telewizji, udział w festiwalach nauki, piknikach naukowych, wystąpienia w mediach elektronicznych, artykuły w prasie popularyzujące naukę itp. – dotyczy działań, w których bezpośrednio zaangażowany był Komitet lub jego struktury wewnętrzne).

- 1) Jedną z form systematycznej działalności upowszechniającej i promującej naukę było prowadzenie strony internetowej KBP PAN (<http://www.kbp.pan.pl/>). Strona jest uzupełniana bieżącymi informacjami dotyczącymi polskich badań polarnych.
- 2) KBP poparło ideę powołania Międzynarodowego Dnia Georóżnorodności i to stało się faktem na 41 Konferencji Generalnej UNESCO w dniu 23 listopada 2021; ten dzień będzie obchodzony co roku każdego 6 października.
- 3) Komitet aktywnie włączył się w uruchomienie Muzeum Polarne w Puławach i desygnował swoich czterech przedstawicieli do siedmioosobowej Rady tego Muzeum (prof. Krzysztof Migąła, prof. Marcin Węslawski, prof. Piotr Zagórski oraz mgr Dagmara Bożek).

V. Działania Komitetu na rzecz reprezentowanych dyscyplin naukowych/ problemu (opis)

V.1. Ocena stanu i potrzeb tych dyscyplin/problemów oraz instytucji naukowych; formułowanie zadań ważnych dla rozwoju nauki i gospodarki narodowej lub regionu; inspirowanie innych działań naukowych o charakterze interdyscyplinarnym, współpraca z organami i instytucjami naukowymi Akademii na rzecz wspierania rozwoju osób rozpoczynających karierę naukową; m.in. formułowanie priorytetów badawczych, ocena wydawnictw naukowych, opracowywanie i przedstawianie programów badawczych oraz standardów i kierunków kształcenia w zakresie reprezentowanych dyscyplin/ problemu objętych zakresem działania Komitetu, inne wynikające ze specyfiki działania Komitetu (dotyczy działań, w których podmiotem był Komitet lub jego struktury wewnętrzne, a nie poszczególne osoby).

V.2 Działalność ekspercka, opinie, oceny i konsultacje w roku sprawozdawczym.

V.2.1. Ekspertyzy²: zagadnienie/temat, wykonawca/współwykonawca, zleceniodawca lub jednostka wnioskująca, termin wykonania (rok rozpoczęcia i rok zakończenia) odbiorca, sposób wykorzystania, sposób upowszechniania, inne instytucje lub osoby, którym ekspertyza była przedstawiana (wykaz, opis).

V.2.2. Opinie, oceny i konsultacje (wykaz).

Dr hab. Mateusz Strzelecki, prof. UW:R:

- Panel Ekspertów Programu Granty Interwencyjne NAWA
- Zespół doradczy ds. kryzysu klimatycznego PAN

Dr hab. Michał Łuszczuk, prof. UMCS:

- Współpraca z Departamentem Prawno-traktatowym MSZ (prace nad wydawnictwem zawierającym treść Polskiej Polityki Polarnej)
- Panel Ekspertów Programu Granty Interwencyjne NAWA

Dr hab. Robert Bialik, prof. IBB PAN:

- Współpraca z Departamentem Prawno-traktatowym MSZ (prace nad wydawnictwem zawierającym treść Polskiej Polityki Polarnej)

V. 3. Inne działania wynikające ze specyfiki działania Komitetu (opis).

VI. Działalność wydawnicza

VI.1

Wyszczególnienie	Tytuł publikacji Wydawca/współwydawca	Wydawnictwa w wersji: - drukowanej - elektronicznej	Nakład (w egz.)	Dofinans. ze środków DUN (w zł)
Wydawnictwa ciągłe (w tym czasopisma, np. miesięczniki, kwartalniki; inne periodyki)	Polish Polar Research (kwartalnik)/ Wydawca Komitet Badań Polarnych PAN	W wersji: drukowanej – tak elektronicznej - tak https://journals.pan.pl/ppr/	80	35 482 zł
Wydawnictwa zwarte (np. monografie, materiały pokonferencyjne, inne)				
Pozostałe publikacje	XXXVIII International Polar Symposium ENVIRONMENTAL CHANGES IN POLAR REGIONS: NEW PROBLEMS – NEW SOLUTIONS, BOOK OF ABSTRACTS; Editors: Ireneusz Sobota & Andrzej Arażny	W wersji: drukowanej – tak elektronicznej – nie	200	2 800 zł

² Jako ekspertyzy należy traktować wyłącznie opracowania analityczne przedstawiające stan problematyki stanowiącej przedmiot ekspertyzy, proponowane kierunki działań dla rozwiązania problemu, wraz z propozycjami zastosowań oraz wskazaniem adresatów i odbiorców, którzy te wnioski mogą wprowadzić i określeniem konkretnych efektów, jakie te rozwiązania mogą przynieść.

	3rd International Conference POLAR CLIMATE AND ENVIRONMENTAL CHANGE E IN THE LAST MILLENNIUM Book of Abstracts; Editors: Andrzej Arażny, Rajmund Przybylak; Department of Meteorology and Climatology, Faculty of Earth Sciences and Spatial Management Nicolaus Copernicus University in Toruń, Poland, 2021	W wersji: drukowanej – tak elektronicznej - tak https://polarclimat.e2020.umk.pl/pliki/Polar-Climate-2021-BOOK-of-ABSTRACTS.pdf	60	nie
--	--	--	----	-----

VI.2. Omówienie działalności wydawniczej Komitetu w roku sprawozdawczym.

Polish Polar Research (PPRes) - kwartalnik Komitetu Badań Polarnych przy Prezydium PAN publikuje od 1980 r. oryginalne artykuły naukowe prezentujące rezultaty badań prowadzonych w obszarach polarnych. Wszystkie artykuły są recenzowane i publikowane w języku angielskim. *PPRes* to czasopismo międzynarodowe, którego zakres tematyczny obejmuje nauki o Ziemi i nauki biologiczne. Komitet Redakcyjny kwartalnika stanowi znaczące grono uczonych z polskich i zagranicznych ośrodków naukowych.

W roku 2021 w ramach 42 tomu kwartalnika *PPRes* wydawanego przez Komitet Badań Polarnych ukazało się 17 artykułów naukowych, w tym 9 prac z zakresu nauk o Ziemi i 7 z nauk biologicznych, a także jedna praca z nauk społecznych, 60 autorów, w tym 35 z zagranicy. W sumie opublikowano 302 strony tekstu, czyli 31 ark. wyd. W sumie prace recenzowało 64 recenzentów, w tym 39 z zagranicy.

W roku sprawozdawczym redakcja przeszła na nowy, internetowy system redakcyjny. Wszystkie zaakceptowane artykuły wraz z numerami doi dostępne są na stronie *PPRes* w formule ahead of print. Wszystkie roczniki *PPRes* począwszy od nr. 1/1980 są dostępne w on-line na platformie Czasopisma PAN, strona <http://journals.pan.pl/ppr/>. Kwartalnik jest rejestrowany w międzynarodowych bazach: Science Citation Index Expanded, Journal Citation Reports/Science Edition, AGRICOLA, Biological Abstract, BIOSIS Previews, Cold Regions Bibliography, Current Antarctic Literature, EBSCO, Geological Abstracts, Polish Scientific Journals Contents-Agricultural and Biological, Sciences, Quarterly Review i Zoological Record.

Według Journal Citation Reports/Science Impact Factor *PPRes* wynosił za 2020 r. 1,308, CiteScore 2020: 2.7, SCImago Journal Rank (SJR) 2020: 0.421, Source Normalized Impact per Paper (SNIP) 2020: 0.889. Punktacja MEiN – 70 pkt.

VII. Aktywność międzynarodowa Komitetu (opis)

Współpraca Komitetu z organizacjami międzynarodowymi w zakresie reprezentowanej dyscypliny/problemu naukowego (m.in. pełnienie przez Komitet funkcji komitetu narodowego ds. współpracy z organizacjami naukowymi, współpraca z innymi międzynarodowymi organizacjami naukowymi, udział członków Komitetu we władzach, pracach komisji, komitetów itp. międzynarodowych organizacji naukowych.

1) International Permafrost Association (IPA) - Międzynarodowe Stowarzyszenie Zmarzlinoznawstwa, przedstawiciel Polski - Prof. Rajmund Przybylak (UMK Toruń)

Stałe i aktywne uczestniczenie w pracach IPA i udział w towarzyszącym im konferencjach pozwala na zapoznanie się z aktualnym stanem badań dotyczących permafrostu na świecie. Uczestnicząc w obradach i biorąc udział w głosowaniach jest możliwość wpływania na priorytetowe przyszłe kierunki badań, czy wybór liderów zespołów badawczych oraz władz stowarzyszenia. Jak już wielokrotnie pisałem ranga badań permafrostu rośnie z roku na rok i tak będzie póki globalne ocieplenie będzie trwało. Spowodowane jest to faktem, iż permafrost skrywa w sobie znaczne zasoby metanu w postaci

zamrożonej, który jest ważnym gazem cieplarnianym. Wyżej wspomniana aktywność niestety została znacząco ograniczona w 2021 r. ze względu na panującą pandemię COVID-19, o czym można się przekonać czytając niniejsze dalsze fragmenty sprawozdania.

W 2021 r. nie odbyło się żadne formalne posiedzenie Rady IPA. Miało miejsce jedynie nieformalne spotkanie w niedzielę 24 października. Powiadomienie o tym spotkaniu mającym charakter jedynie informacyjny przyszło zbyt późno i ze względu na inne obowiązki w tym dniu, nie mogłem wziąć udziału. Formalne spotkanie Rady IPA ma nastąpić w czerwcu 2022 r.

W czerwcu 2021 r. przyszła informacja z sekretariatu IPA, iż 12 Światowa Konferencja Permafrostu w Chinach, która w związku z pandemią COVID-19 została przeniesiona z 2020 r. na 2022 r., została odwołana. Najbliższe zatem konferencje permafrostu być może odbędą się w Hiszpanii w 2023 r. (Europejska konferencja regionalna) oraz w 2024 r. w Whitehorse w Kanadzie (miała być 13 konferencja światowa, ale ze względu na odwołanie konferencji w Chinach będzie to zapewne 12 konferencja). W 2021 roku wybrano dwóch nominatów na nowych członków Komitetu Wykonawczego IPA. Ich ewentualny formalny wybór nastąpi w czerwcu 2022 r. w czasie zebrania Rady IPA, która prawdopodobnie będzie miała charakter wirtualny.

Wspólnym wysiłkiem członków Zespołu Klimatologii i Kriologii Polarnej oraz ds. współpracy z International Permafrost Association (IPA) działającym przy Komitecie Badań Polarnych PAN został przygotowany kolejny raport prezentujący dorobek polskich badań w zakresie permafrostu w 2020 r., który został opublikowany w wydawnictwie elektronicznym IPA pt. Country Reports (<https://www.permafrost.org/ipa-country-reports/>). Jako przedstawiciel Polski w IPA od wielu lat koordynuję publikację tych raportów w ww. wydawnictwie. Informuję, iż IPA posiada od niedawna nową stronę internetową, gdzie znaleźć można wszystkie raporty. Nowy formalny adres IPA jest następujący: <https://www.permafrost.org/>.

2) International Arctic Science Committee (IASC) - Międzynarodowy Komitet Badań Arktycznych, przedstawiciel Polski - dr hab. Michał Łuszczuk

W sytuacji stałego wieloaspektowego zainteresowania niemal całego świata regionem Arktyki rola IASC, jako międzynarodowej organizacji naukowej łączącej państwa arktyczne i niearktyczne oraz inicjującej i wspierającej naukowe poznanie obszarów arktycznych i subarktycznych, nadal pozostaje istotna. Mając to uwarunkowanie na uwadze, jak też pamiętając o istotnej dla Polski roli obserwatora w Radzie Arktycznej, która zgodnie z [założeniami Polskiej Polityki Polarnej](#) jest główną osią polskich działań w regionie, zdecydowanie należy dokładać starań, aby polscy badacze nie tylko mogli kontynuować swoje zaangażowanie w międzynarodowych projektach badawczych, lecz również brali aktywny udział w decyzjach dotyczących kierunków ich rozwoju. Zadanie to jest priorytetem dla aktywności Komitetu Badań Polarnych PAN i jako takie było nadal rozwijane na forum IASC w minionym roku.

Główną okazją ku temu było posiedzenia Rady IASC (IASC Council) oraz spotkania grup roboczych IASC (IASC Working Groups). Posiedzenie tych ciał miały miejsce podczas konferencji ASSW 2021 (<https://assw2021.pt>) organizowanej było przez Portugalię dniami 19-26.03.2021; z uwagi na pandemię ASSW 2021 odbywało się w formie zdalnej na platformach Brella oraz Zoom.

Dokładna relacja z wydarzenia została przedstawiona Władzom PAN w sprawozdaniu pokonferencyjnym, zaś do najważniejszych wniosków o charakterze ogólnym należy zaliczyć następujące kwestie:

1. w działalności IASC, ograniczonej pod wieloma względami przez pandemię, nie dokonały się w minionym roku żadne istotne zmiany w zakresie kierunków jej działań czy też uwarunkowań zewnętrznych; jest to korzystne dla Polski z uwagi na fakt, iż nasza dotychczasowa pozycja w organizacji jest stosunkowo mocna, zaś polscy delegacjami są relatywnie aktywni w ramach organów IASC;

2. Rada IASC jednogłośnie przyjęła decyzję o nowej wysokości składek członkowskich; od 2022 roku składa dla Polski będzie wynosić 16 tys. euro;

3. na posiedzeniu podjęto temat prac nad nową strategią IASC, nową strategią badań arktycznych w ramach kolejnej – już czwartej edycji International Conference on Arctic Research Planning; prace te mają być połączone z przygotowaniem do kolejnej Dekady Polarnej;

4. warto rozważyć w gronie władz PAN oraz władz KBP PAN: (i) możliwości usprawnienia zaangażowania Polski w IASC zgodnie z wytycznymi wynikającymi z raportu nt. specyfiki organizacyjnej poszczególnych państw w zakresie ich zaangażowania w IASC i [dobrych praktyk w tym zakresie](#). Zagadnienie to warto wpasować w aktualne działania MSZ mające rozwinąć mechanizm koordynacji implementacji Polskiej Polityk Polarnej; (ii) zakres przyszłego zaangażowania Polski w ramach następnej Dekady Polarnej/Międzynarodowego Roku Polarnego (2030).

Podsumowując, wypada zauważyć, iż udział przedstawicieli KBP PAN w następnych działaniach i posiedzeniach IASC (organizowanych w ramach Arctic Science Summit Week) będzie wciąż istotny dla zabezpieczenia i rozwoju wysokiej pozycji Polski w organizacji i rozwoju nauk arktycznych ze znaczącym udziałem zespołów naukowych z naszego kraju

3) Scientific Committee on Antarctic Research (SCAR) - Przedstawiciel Polski – prof. Wojciech Majewski

SCAR stanowi organizację pozarządową należącą do ICSU (International Council of Science), z siedzibą w Cambridge (Wielka Brytania). Polska została przyjęta do SCAR jako 13 państwo w 1978 r. w oparciu o prowadzone badania naukowe w Antarktyce i założenie stałej Polskiej Stacji Antarktycznej im. H. Arctowskiego na Wyspie Króla Jerzego w Antarktyce Zachodniej w 1977 r. Obecnie rodzina SCAR obejmuje już 44 kraje. Członkostwo w SCAR stwarza możliwości polskim naukowcom wpływania na światową politykę naukową w badaniach Antarktyki. Narodowymi delegatami do SCAR są prof. dr hab. Wojciech Majewski i dr hab. Robert Bialik, prof. IBB PAN. SCAR odbywa swoje spotkania co dwa lata. Ostatnie planowane na rok 2020 w Hobart (Australia) nie odbyło się ze względu na pandemię COVID-19. Ponieważ ówczesny statut SCAR (*Articles of Association*), wymagał bezpośredniego uczestnictwa delegatów krajów członkowskich w posiedzeniach, nie mogło się ono odbyć w pierwotnie zakładanym terminie także w trybie zdalnym. Propozycja i była konsultowana obiegowo w 2020 r. Nie uzyskała jednak akceptacji wszystkich stron, wobec tego 16 marca 2021 odbyła się specjalna sesja online poświęcona tej sprawie. Po godzinnej dyskusji, poprzez konsensus, wyrażono zgodę na zmianę statutu SCAR umożliwiającą prowadzenie obrad delegatów, przeprowadzenie głosowań, a także zebrań grup roboczych w formie zdalnej.

Właściwe spotkanie *SCAR Delegates Meeting* miało miejsce w dniach 22-25 marca br. Wzięli w nim udział delegaci, reprezentujący dotychczasowe kraje członkowskie, w tym jeden nowoprzyjęty (Meksyk), a także *Executive Committee, Union Members* i *Secretariat*. Stronę polską reprezentowali Robert Bialik (IBB PAN) i Wojciech Majewski (IPaleo PAN), którzy aktywnie uczestniczyli w posiedzeniu. Ustąpił prezydent SCAR Steven Chown a nowym prezydentem na 4-letnią kadencję został Yeadong Kim z Korei Południowej. Wice-prezydentem na drugą kadencję pozostał Jefferson Simões z Brazylii, a Deneb Karentz z USA zastąpiła ustępującą ze stanowiska wice-prezydentkę z Francji Catherine Ritz.

Omówiono finanse organizacji. W związku z pandemią, wiele środków przewidzianych na spotkania grup roboczych w 2020 r. nie zostało wykorzystanych. Zarekomendowano przejście nie tylko czasowe, ale docelowe na hybrydowy tryb pracy wszystkich ciał SCAR. Kilku delegatów wyraziło wątpliwość, czy taka nowa forma nie ograniczy uczestnictwa w pracach SCAR, jednak zwolennicy tej zmiany zwrócili uwagę, że zmiana ta jest nieunikniona ze względu na konieczność ograniczania emisji CO₂, a dotychczasowe doświadczenia sugerują raczej wzrost a nie redukcję liczby uczestników spotkań dzięki wprowadzeniu możliwości uczestnictwa zdalnego. Delegaci wnioskowali o zabezpieczenie środków na ułatwienie dostępu on-line w planowanej na przyszły rok Open Science Conference w Indiach, a także o szczególne wsparcie dla młodych badaczy, najmocniej dotkniętych ograniczeniami pandemicznymi. Zapowiedziano także przegląd składek narodowych do budżetu SCAR i zachęcano do przechodzenia poszczególnych krajów członkowskich do wyższych kategorii członkostwa z własnej

inicjatywy.

Przyznano pełnoprawne członkostwo SCAR Czechom i Turcji, a Meksyk uzyskał prawa członka stowarzyszonego. Przyjęto zaproszenia ze strony Peru i Norwegii, gdzie w latach 2024 i 2026 odbędą się kolejne sympozja SCAR Open Science i *Delegates Meetings*. Zaprezentowano sprawozdania z działalności *Science Groups*, kolejno nauk o Ziemi, nauk o życiu, nauk fizycznych i humanistycznych. Ich działalność w ostatnim okresie z wiadomych przyczyn była mocno ograniczona. Członkowie grupy *Humanities* przygotowali raport końcowy zamówionego przez SCAR *Antarctic COVID-19 Project*, podsumowujący wpływ pandemii na środowisko badaczy Antarktyki: pandemia mocniej dotknęła kobiety, zwłaszcza wychowujące dzieci, a także początkujących badaczy. Jako możliwe czynniki przeciwdziałające kryzysowi wskazano na konieczność zwiększenia nakładów na badania, pogłębienie współpracy międzynarodowej i szerszego prowadzenia działań niewymagających prac terenowych, w tym z wykorzystaniem narzędzi internetowych i zasobów archiwalnych. Delegaci po raz kolejny wyrazili silne wsparcie dla zwiększenia aktywności grup roboczych SCAR z wykorzystaniem narzędzi komunikacji zdalnej lub hybrydowej. Podziękowali za rosnący wkład merytoryczny różnych ciał SCAR do *Antarctic Treaty Consultative Parties (ATCP)*, sprawujący faktyczny zarząd Antarktyki. Udział merytoryczny SCAR jest coraz większym stopniu przy podejmowaniu ważnych decyzji, np. dotyczących ochrony zasobów. Na spotkaniu w 2019 r. w Pradze ze strony SCAR wpłynęło do ATCP aż 23 dokumenty.

Przedstawiono raport *Executive Committee* i poinformowano o opóźnieniu publikacji przeglądu struktury tej organizacji (*structural review*) ze względu na pandemię, a także przypomniano o konieczności sporządzenia planu strategicznego SCAR na lata 2023-2028. Przedstawiono także zarys właśnie krystalizujących się nowych interdyscyplinarnych programów naukowych (*Scientific Research Programmes*, czyli SRPs) SCAR.

Nowe programy:

INSTANT - INStabilities & Thresholds in ANTArctica, mający na celu przyspieszenie oszacowania wkładu topnienia lodolodu Antarktyki do oczekiwanego wzrostu globalnego poziomu morza

Ant-ICON - Integrated Science to Inform Antarctic and Southern Ocean Conservation, generujący wkład do polityki ochrony Oceanu Południowego przy ATCP

AntClim_{Now} - Near-term Variability and Prediction of the Antarctic Climate System, mający na celu opis zachodzących zmian klimatycznych.

SCAR Strategic Planning Committee - SCAR powołało Strategic Planning Committee - mającą za zadanie wypracowanie rekomendacji na lata 2023-2028 – Robert Bialik został zaproszony do jednej z podkomisji - Administration, Data and Products.

Przygotowano Raport do SCAR za 2021, dostępny na www SCAR <http://www.scar.org> i KBP www.kbp.pan.pl/raporty. Wyróżniono w nim trzy prace: Piotr Androsiuk (Olsztyn), Maciej Dębski (UW), Jakub Grzesiak (IBB)

Komitet Badań Polarnych PAN przygotowuje raporty dla SCAR zawierające spis polskich przedstawicieli współpracujących z tą organizacją a także rezultaty polskich badań naukowych w Antarktyce.

4) Council of Managers of National Antarctic Programs (COMNAP) – przedstawiciel Polski - mgr Agnieszka Kruszewska IBB PAN

COMNAP jest drugą po ATCM (Układzie Antarktycznym) najważniejszą organizacją skupiającą od 2021 r. 31 państw zaangażowanych w badania antarktyczne, posiadających stałe stacje badawcze i/lub narodowe programy badań antarktycznych. W roku 2021 grono członkowskie zostało poszerzone o program antarktyczny realizowany przez Turcję. Polska jako posiadacz i operator całorocznej stacji naukowej oraz organizator corocznych wypraw naukowych, jest zobowiązana do aktywnego

uczestnictwa w pracach oraz spotkaniach konsultacyjnych tej organizacji, na których ustala się m.in. międzynarodowe zasady zarządzania terenami o szczególnych wartościach przyrodniczych: ASMA (Antarctic Specially Managed Area), ASPA (Antarctic Specially Protected Area) oraz zasady wymiany informacji pomiędzy stacjami i państwami. COMNAP skupia przedstawicieli poszczególnych państw w wielu grupach roboczych zajmujących się m.in. sprawami zaopatrzenia stacji, transportu członków wypraw oraz sprzętu drogą lotniczą i morską, minimalizacji ingerencji działalności ludzkiej na środowisko naturalne, ochrony zasobów żywych i środowiska, zabezpieczenia medycznego, koordynacji akcji ratunkowych i wzajemnej pomocy pomiędzy stacjami, a także rekrutacją członków wypraw, wymianą informacji poprzez sieć, tworzeniem antarktycznych baz danych, regulacją ruchu turystycznego. Państwa zaangażowane w działalność COMNAP mają za zadanie współpracować w zakresie wsparcia i rozwiązań logistyczno-operacyjnych w rejonie antarktycznym. Rada Menedżerów Krajowych Programów Antarktycznych (COMNAP) zorganizowała swoje coroczne Walne Zgromadzenie (AGM) w 2021 r. Odbyło się ono w trybie online z powodu pandemii COVID-19, która doprowadziła do odwołania wszystkich spotkań zaplanowanych w Japonii. Był to już drugi raz w 33-letniej historii COMNAP, kiedy coroczne spotkanie członków odbyło się zdalnie. W różnych sesjach Walnego Zgromadzenia w formie zdalnej uczestniczyli przedstawiciele wszystkich trzydziestu organizacji członkowskich COMNAP. W spotkaniu wzięli udział także obserwatorzy z krajowych programów antarktycznych Malezji, Portugalii, Szwajcarii i Turcji, która ostatecznie dołączyła do grupy stałych członków. Inni zaproszeni eksperci uczestniczyli w internetowych sesjach Regionalnej Grupy Dyskusyjnej (Regional Breakout Group), wśród nich byli obecni przedstawiciele Sekretariatu Traktatu Antarktycznego, Komitetu Ochrony Środowiska (CEP) oraz Międzynarodowego Stowarzyszenia Operatorów Turystycznych na Antarktydzie (IAATO). Podczas sesji regionalnych członkowie i inni operatorzy wymieniali się informacjami dotyczącymi sezonu badawczego w Antarktyce 2021-2022 i dyskutowali o zarządzaniu ryzykiem, szczególnie w kontekście działań przeciwko pandemii COVID-19 wzorem roku ubiegłego. Od dwóch lat pandemia COVID-19 determinuje funkcjonowanie narodowych programów w Antarktyce, mając znaczący wpływ na kwestie logistyczne oraz poziom ponoszonych kosztów. Celem wspieranym przez społeczność pozostaje utrzymanie Antarktydy w stanie wolnym od wirusa SARS-CoV-2. Wszystkie krajowe programy antarktyczne wskazywały, że planują operacje o ograniczonym charakterze i przygotowały protokoły, wspierające ich działalność w Antarktyce, jednocześnie zapewniając bezpieczeństwo i dobre samopoczucie uczestników wypraw. Inne odbywające się w tym czasie sesje dotyczyły kwestii medycznych Wspólnej Grupy Ekspertów ds. Biologii Człowieka i Medycyny. Projekt COMNAP pt.: „Wytyczne dotyczące zapobiegania epidemiom i zarządzania COVID-19” został ponownie przedstawiony jako kontynuacja założeń ubiegłorocznych w celu dalszego wsparcia krajowych programów antarktycznych w przygotowaniu ich własnych wytycznych i polityk oraz dialogu między tradycyjnymi międzykontynentalnymi punktami logistycznymi a programami, które wykorzystują te punkty w nadchodzącym letnim sezonie antarktycznym. W sprawozdaniu finansowym za lata 2020-2021 przedstawiono bilans COMNAP na dzień 30 czerwca 2021 r. Projekt budżetu na lata 2021-2022 przewiduje przychody ze składek członkowskich COMNAP i nie przewiduje podwyższenia składki na rok 2022. Kadencję przewodniczącej zakończyła Dr Kelly K. Falkner, dyrektor Biura Programów Polarnych amerykańskiej National Science Foundation. W związku z powyższym na kolejną 3 letnią kadencję został wybrany jako przewodniczący prof. Antonio Quesada reprezentujący Komitet Polarny Hiszpanii, swoje kadencje na stanowiskach wiceprzewodniczących COMNAP zakończyli również: John Guldahl (Norweski Instytut Polarny (NPI), Norwegia), Agnieszka Kruszewska (Instytut Biochemii i Biofizyki Polskiej Akademii Nauk (IBB PAN), Polska) i Uwe Nixdorf (Instytut Alfreda Wegenera, Centrum Badań Polarnych i Morskich im. Helmholtza (AWI), Niemcy) oraz Manuel Burgos (Urugwajski Instytut Antarktyczny (IAU), Urugwaj). Na stanowisku wiceprzewodniczącego pozostał Gen Hashida (Narodowy Instytut Badań Polarnych (NIPR), Japonia) oraz zostali wybrani na trzyletnie kadencje na stanowiska

wiceprzewodniczących: Dragomir Mateev (Bułgarski Instytut Antarktyczny (BAI), Bułgaria), Patricia Ortúzar (Argentyński Narodowej Dyrekcji Antarktycznej (DNA), Argentyna), Charlton Clark (Australijska Dywizja Antarktyczna (AAD), Australia), Pavel Kapler (Uniwersytet Masaryka, Czechy). Michelle Rogan - Finnemore (Sekretarz Wykonawczy) nadal pełni wyznaczoną funkcję i zamyka skład siedmiu członków Komitetu Wykonawczego COMNAP.

COMNAP AGM XXXIVI odbędzie się w Warszawie w Polsce w dniach 25-29 lipca 2022 r.

5) Forum of Arctic Research Operators (FARO), przedstawiciel Polski - Prof. Piotr Głowacki.

Współpraca FARO organizacją skupia się na koordynacji i współdziałaniu polskiego środowiska naukowego posiadającego infrastrukturę w Arktyce (stacje polarne, statki badawcze i samoloty). Polski potencjał badawczy w tym zakresie stanowią: wykorzystywana całorocznie Polska Stacja Polarna im. Stanisława Siedleckiego Hornsund oraz wykorzystywane w sezonie wiosennym i letnim stacje polskich uniwersytetów tj. Stacja im. Stanisława Baranowskiego Uniwersytetu Wrocławskiego przy Lodowcu Werenskiolda, Stacja Uniwersytetu Mikołaja Kopernika na Koffioyra oraz Stacja Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Petuniabukta na Spitsbergenie. Ponadto w okresie lata Arktycznego na Morzu Grenlandzkim i Morzu Barentsa operują dwa statki: badawczy *OCEANIA* z Instytutu Oceanologii PAN w Sopocie oraz szkolno-badawczy *HORYZONT II* Akademii Morskiej w Gdyni.

Przynależność Polski do FARO może być wykorzystywana przez wszystkie jednostki naukowe w Polsce prowadzące badania w Arktyce w następującym zakresie:

- Pomoc w uzyskaniu szczegółowych informacji dotyczących uregulowań legislacyjnych obowiązujących w poszczególnych sektorach Arktyki będącymi pod jurysdykcją Arctic Council.
- Pomoc w planowaniu i kontaktach z operatorami arktycznymi w poszczególnych państwach.
- Inicjowanie planów dużych aktualnych i przyszłych projektów międzynarodowych.
- Rozpoznanie potencjału osobowego i koordynacji działań w zakresie nowych inicjatyw np. obszarów gdzie występuje wieloletnia zmarzlina.
- Informowania o dublujących się zamierzeniach i projektach w Arktyce.
- Promocji tzw. „Dobrych Praktyk” w stacjach arktycznych.
- Pomoc w negocjacji pomiędzy operatorami a grupami naukowymi w zakresie planowania finansowego zadań i projektów.
- Dostęp do biuletynu informacyjnego o ważnych inicjatywach, konferencjach i spotkaniach grup roboczych pracujących w Arktyce.
- Prezentowania polskich osiągnięć naukowo-organizacyjnych w Arktyce w przygotowywanych i wydawanych broszurach FARO.

Aktualnie FARO skupia 21 państw (Austria, Chiny, Czechy, Dania, Finlandia, Francja, Holandia, Islandia, Japonia, Kanada, Korea Południowa, Niemcy, Norwegia, Polska, Portugalia, Rosja, Szwajcaria, Szwecja, Wielka Brytania, Włochy, USA).

Składka członkowska, ze względu na lokalizację sekretariatu w Aarhus University w Danii, od 2021 roku jest płacona już w euro czyli 1500 EUR. Polska Akademia Nauk uregulowała swoją składkę za rok 2021.

Ze względu na rotację i upływającą kadencję we władzach FARO, wybrano nowych członków Zarządu, gdzie na drugą kadencję jako przewodniczącą wybrano Jennifer Mercer z USA oraz jako członka ExCom Takuji Nakamura z Japonii, natomiast w miejsce Nalan Koch z Norwegii nowym członkiem ExCom została Anna Olafsdottir z Islandii.

Chociaż FARO nie jest siecią naukową, członkostwo w tej organizacji przynosi również korzyści społeczności naukowej dla krajów członkowskich. Strona internetowa FARO informuje o istniejących i planowanych infrastrukturach i ich operatorach w Arktyce, ułatwiając tym samym dostęp do niej. Szczególne znaczenie ma to w okresie ograniczeń ze względu na pandemię COVID-19. Faro na bieżąco

informuje o sytuacji i przepisach dotyczących dostępu do stacji arktycznych i statków jakie wprowadzają poszczególne państwa i operatorzy tych infrastruktur. Na stronie internetowej FARO publikowane były regularne aktualizacje dotyczące sytuacji COVID w poszczególnych krajach.

Strona daje też dostęp do przykładów zarządzania ryzykiem w trakcie arktycznych prac terenowych. Coroczne spotkania są okazją dla organizacji regionalnych, krajowych i międzynarodowych do zaprezentowania wykorzystania i zapotrzebowania na arktyczną infrastrukturę i logistykę. Jest to też okazją do promocji krajowych, regionalnych i międzynarodowych programów i projektów badawczych. FARO jest również szansą dla krajowych naukowców do inicjowania nowych projektów badawczych z możliwością wykorzystania i dostępu do infrastruktury będącej w dyspozycji poszczególnych krajów partnerskich.

19 marca 2021 odbyło się Annual Meeting (telekonferencyjne) - w trakcie którego prof. Głowacki przedstawił raport z polskiej aktywności w roku 2020. Na posiedzeniu zaprezentowano między innymi raport Komisji Rewizyjnej powołanej jesienią 2020 roku.

W 2021 r. ponownie zorganizowano warsztaty na temat międzynarodowego dostępu do infrastruktury badawczej w Arktyce za pomocą INTERACT, ARICE i APECS. Warsztaty odbyły się 23 marca 2021 r. podczas ASSW uczestniczyło w nich kilku przedstawicieli z polskich instytucji naukowych prowadzących badania w Arktyce.

6) European Polar Board /European Science Foundation (EPB) - Europejska Rada Polarna - przedstawiciel Polski – prof. Jacek Jania

EPB stanowi najważniejszą organizację wpływającą na kształtowanie kierunków polityki naukowej Unii Europejskiej oraz państw europejskich w zakresie badań Arktyki i Antarktyki.

Prof. Jacek A. Jania jest Przedstawicielem Polski w zgromadzeniu plenarnym EPB + udział w pracach EPB Environmental Impact Action Group; a prof. Piotr Głowacki – zastępcą przedstawiciela w zgromadzeniu plenarnym EPB

Aktualnie, członkami są przedstawiciele 17 państw europejskich: Austria, Belgia, Bułgaria, Dania, Estonia, Finlandia, Francja, Niemcy, Włochy, Holandia, Norwegia, Polska, Portugalia, Hiszpania, Szwecja, Szwajcaria, Wielka Brytania.

Ze względu na pandemię Covid-19 w 2021 r. nie odbyły się stacjonarne posiedzenia plenarne EPB zaplanowane ponownie w Sofii (wiosenne) i w Toruniu (jesienne). Przeprowadzono statutowe posiedzenia plenarne EPB zdalnie (on-line) w terminach: 8 - kwietnia 2021 i 27-29 października 2021. Jesienne posiedzenie plenarne połączone było z sesją EU-PolarNet 2/EPB na temat planów utworzenia European Polar Coordination Office (EPCO). W obu posiedzeniach plenarnych uczestniczyli: Jacek A. Jania i Piotr Głowacki.

Istotnym wydarzeniem w roku 2021, był wybór, w czasie jesiennego posiedzenia plenarnego EPB, nowej Przewodniczącej Europejskiej Rady Polarnej. Została wybrana dr Nicole Biebow z Alfred Wegener Institute w Niemczech. Należy także dodać, że względu na długotrwałe utrzymanie składek członkowskich na niezmiennym poziomie, ze inflacją podniesiono składki, która dla Polski od roku 2022 wynosi 5500,- EUR.

Korzyści z aktywnego udziału w pracach EPB, poza istotną możliwością informowania i promocji polskich działań oraz osiągnięć naukowych, dla podnoszenia prestiżu PAN i nauki polskiej na forum europejskim, praca w EPB daje konkretne korzyści w postaci kreowania i realizacji dużych projektów międzynarodowych. W roku 2021 rozpoczął się bardzo ważny projekt EU-PolarNet 2 (finansowanie z H2020), w którym znacząco uczestniczy zespół z Polski. Koordynatorem krajowym jest Centrum Studiów Polarnych z siedzibą na Uniwersytecie Śląskim (partnerzy Centrum: Instytut Geofizyki PAN i Instytut Oceanologii PAN), a liderem krajowym jest Jacek A. Jania. Efektem projektu ma być pogłębiona koordynacja europejskich badań polarnych, wskazanie głównych priorytetów badawczych

na przyszłość oraz utworzenie stałego biura polarnego (European Polar Coordination Office - EPCO), jako agencji pomocniczej przy Komisji Europejskiej. Narodowy punkt kontaktowy (filia EPCO) jest planowany w Polsce. Ponadto obydwie polskie stacje polarne kontynuują uczestnictwo w prestiżowym i unikatowym projekcie „CHOICE” Europejskiej Agencji Kosmicznej i EPB z zaledwie pięciu wszystkich stacji obu obszarów polarnych. Projekt dotyczy badania stanu zdrowia odizolowanych uczestników długich wypraw (zwykle całorocznych) – jako wzorca w przygotowaniach do lotów na Marsa. Wyniki mają także znaczenie dla operatorów stacji oraz samych uczestników długich wypraw, ze względu na zagrożenia osłabienia odporności na patogeny i alergeny po długiej izolacji. Mniej formalne kontakty w ramach Europejskiej Rady Polarnej umożliwiają ułatwianie zawiązywanie współpracy międzynarodowych i wsparcia logistycznego badań ekspedycyjnych dla polskich zespołów naukowych.

VIII. Współpraca Komitetu z organami rządowymi, samorządowymi, innymi w zakresie reprezentowanej dyscypliny/ problemu naukowego (opis)

(np. współpraca z Sejmem, Senatem, jednostkami administracji rządowej, samorządu terytorialnego, współpraca z towarzystwami naukowymi, z innymi organizacjami).

- 1) Stała współpraca z Ministerstwem Spraw Zagranicznych w zakresie grupy roboczej *Polar Task Force* oraz udziału Polski w pracach Rady Arktyki i działań jako Państwa Konsultatywnego Traktatu Antarktycznego.
- 2) Współpraca z Ministerstwem Edukacji i Nauki – m.in. w zakresie przygotowań do Arctic Science Ministerial 3
- 3) Współpraca z Ministerstwem Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej, w ramach świadczenia doradztwa naukowego dla Polskich przedstawicieli w Komisji ds. Konwencji o Zachowaniu Żywych Zasobów Morskich Antarktyki w szerokim spektrum spraw rybołówstwa dalekomorskiego oraz Ministerstwa Środowiska w zakresie przygotowania opinii oraz raportów dla instytucji europejskich.

IX. Pozostałe informacje, istotne ze względu na specyfikę działalności Komitetu.

Należy podkreślić, że przedstawiciele Prezydium KBP oraz Członkowie KBP aktywnie uczestniczą w popularyzacji wiedzy o obszarach polarnych w różnych formach (wykłady, wywiady dla mediów, artykuły popularno-naukowe), wskazując znaczenie obu regionów polarnych dla globalnych zmian klimatu oraz istotnych komponentów środowiska (poziom mórz) oraz sytuacji geopolitycznej, zwłaszcza w Arktyce.

Istotnym obszarem aktywności jest także promowanie Komitetu, a szerzej polskiego dorobku naukowego, podczas udziału w konferencjach międzynarodowych, czy podczas staży w zagranicznych ośrodkach naukowych; z uwagi na pandemię ta działalność była w sprawozdawanym roku ograniczona.

Warszawa, dnia 27 stycznia 2022 r.

Przewodniczący KBP PAN

Prof. dr hab. Piotr Głowacki

Sekretarz Naukowy KBP PAN

Dr hab. Monika Kędra